

механізми протидії транскордонним схемам ухилення від оподаткування, такі механізми потребують подальшого уточнення і впровадження поряд із ними інструментів, що дозволять здійснювати ефективний контроль за відповідними напрямками та забезпечуватимуть ефективне функціонування вітчизняної системи протидії мінімізації податків.

Необхідно вибудувати оптимальну стратегію для розвитку бізнес-структур і покращення підприємницького середовища з націленістю на повноцінну та успішну інтеграцію у світогосподарські процеси.

Ураховуючи всі переваги та недоліки глобальної деофшоризації, можна сказати, що вона матиме позитивний вплив на ведення зовнішньоекономічної діяльності. Встановлення однакових та чесних економічних умов сприятиме залученню інвестицій в країни, незважаючи на те, мають вони пільгові умови для оподат-

кування чи ні. Сьогодні світова спільнота рухається в напрямку забезпечення припливу капіталу рівномірно у світові економіки, що створюватиме реальні передумови для розвитку зовнішньоекономічних відносин. У світового бізнесу з'явиться більше можливостей для вибору юрисдикції здійснення своєї зовнішньоекономічної діяльності.

Багатогранність та масштабність питань деофшоризації зумовлює складність отримання швидких конкретних результатів. Вирішення проблем деофшоризації питання системної та комплексної роботи містить не тільки економічну, але й політичну, адміністративну, правову, податкову компоненти, що в середньо- та довгостроковій перспективі дадуть позитивні зміни для розвитку країни за допомогою покращення інвестиційного клімату та встановлення прозорих та вкрай простих і зрозумілих правил ведення бізнесу в Україні.

ЛІТЕРАТУРА

1. Полотенко Д.В. Вільні економічні зони в контексті регулювання економіки. *Фінанси України*. 2010. № 11. С. 18–25.
2. Предборський В.А. Детінізація економіки в контексті трансформаційних процесів. Питання теорії та методології : монографія. Київ : Кондор, 2005. 613 с.
3. Соїна О. Вільні економічні зони як фактор ринкової економіки. *Економіка України*. 1994. № 4. С. 35–37.
4. Шамбост Э. Энциклопедия оффшорных зон. Москва. 2000. 586 с.
5. Шереметинська О.В. Вплив офшорних зон на економіку України. *Економічний простір*. 2016. № 105. С. 58–66. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecpros_2016_105_8.
6. Офіційний сайт Верховної Ради України. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5/2015>.
7. Офіційний сайт Верховної Ради України. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/ru/474-2016-%D1%80#n9>.
8. Офіційний сайт Верховної Ради України. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/415-2017-%D1%80>.
9. Спеціалізований інформаційний ресурс. URL : <https://bepsinua.bank.gov.ua/beps/>.
10. Офіційний сайт Верховної Ради України. URL : http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=65566.
11. Офіційний сайт Міністерства Фінансів України. URL : <https://www.minfin.gov.ua/news/view/proekt-zakonu-iz-zaprovadzhennia-planu-dii-v-ukraini?category=novini-ta-media&subcategory=vsi-novini>.
12. Офіційний сайт Верховної Ради України. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/408-vii>.

УДК 346.9

ПРОЦЕДУРА РОЗВ'ЯЗАННЯ СПОРІВ У РАМКАХ СОТ: ДОСВІД УКРАЇНИ

THE DISPUTE SETTLEMENT PROCEDURE WITHIN THE WTO: EXPERIENCE OF UKRAINE

Щокіна О.О., к.ю.н.,

доцент кафедри господарського права

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

Сабадаш І.В., студент факультету

прокуратури та кримінальної юстиції

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

Івашковський Д.В., студент факультету

прокуратури та кримінальної юстиції

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

Федченко Д.І., студентка факультету

прокуратури та кримінальної юстиції

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

У статті досліджено теоретичні та практичні аспекти функціонування процедури розв'язання спорів в рамках СОТ на сучасному етапі, зокрема, автором було розкрито основні етапи такої процедури. Крім того, особливу увагу приділено аналізу досвіду участі України у вирішенні таких спорів, на основі чого було сформульовано рекомендації, що дозволять збільшити ефективність використання Україною цього механізму розв'язання спорів у рамках СОТ для захисту національних інтересів.

Ключові слова: Світова організація торгівлі (СОТ), спір, національні інтереси, процедура розв'язання.

В статье исследованы теоретические и практические аспекты функционирования процедуры разрешения споров в рамках ВТО на современном этапе, в частности, автором были раскрыты основные этапы такой процедуры. Кроме того, особое внимание уделено анализу опыта участия Украины в решении таких споров, на основе чего были сформулированы рекомендации, которые позволяют повысить эффективность использования Украиной данного механизма разрешения споров в рамках ВТО для защиты национальных интересов.

Ключевые слова: Всемирная торговая организация (ВТО), спор, национальные интересы, процедура решения.

The article analyzes the theoretical and practical aspects of the functioning of the dispute settlement procedure within the WTO at the present stage, in particular, the author has disclosed the main stages this procedure. In addition, special attention is paid to the analysis of the experience of Ukraine's participation in the resolution of disputes. For this aim a dispute between Ukraine and the Russian Federation DS499 was used, the procedure and outcome of which indicate the ineffective use of Ukraine's dispute settlement mechanism within the WTO, primarily due to the lack of highly skilled specialists. According to the results of the analysis, a number of recommendations were suggested for solving this problem, namely: the involvement of experienced and highly qualified economists, lawyers and other specialists in the civil service with a view to prepare them in the field of international trade and WTO law, involvement of legal advisors of international law firms, joining of Ukraine to the WTO Consultative Center. The latter option is most appropriate, because the purpose of the WTO Advisory Center is to provide legal advice, support and advice on WTO legislation and dispute settlement procedures to developing countries, in particular those with the least developed countries, as well as countries with transitional economies. Taking into account the fact that Ukraine has started to participate more often in the WTO dispute settlement procedure during the last five years, the economic results of the decisions taken and the existence of ongoing disputes in which Ukraine is a party, it is a rational decision to access the WTO Consultative Center. The article also describes the procedure for action necessary for joining the WTO Consultative Center.

Key words: World Trade Organization (WTO), dispute, national interests, solution procedure.

Постановка проблеми. У міжнародних економічних відносинах нерідко виникають спори, породжені різними факторами, які можуть спричинити суттєві збитки їх сторонам, у зв'язку з чим наявність взаємоприйнятних механізмів вирішення спорів розглядається як об'єктивна необхідність.

Держави в умовах постійного ускладнення і поглиблення взаємозв'язку зацікавлені у мирних способах вирішення міжнародних спорів, а також у вдосконаленні механізмів їх розв'язання, адже, як говорить старе китайське прислів'я: «якщо через кордон не йдуть товари, то через кордон йдуть танки».

Досить поширеними в наш час є торгові спори, які виникають на рівні урядів держав-учасниць Світової організації торгівлі (далі – СОТ). Виходячи з цього, процедура розв'язання спорів у рамках СОТ є одним з найважливіших аспектів діяльності СОТ. Безумовно, найбільш конструктивним способом врегулювання спірних ситуацій є досягнення домовленостей під час переговорів, але, як демонструє практика, не завжди держави можуть досягти взаєморозуміння на цій стадії. У такому разі активується механізм врегулювання спорів у СОТ, який за призначенням є інструментом, що стримує 164 держави-учасниці від ведення торгових війн.

Із моменту приєднання до СОТ Україна активно використовує її механізми вирішення спорів, за допомогою яких позитивно вирішено ряд важливих питань, таких як дискримінаційне оподаткування, ліцензування окремих видів українських товарів. Так, наразі Україна виступила як позивач у 9 справах, як відповідач – у 4, як третя сторона – у 37 [1].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню теорії та практики вирішення торговельних спорів у рамках СОТ присвячено наукові дослідження багатьох вітчизняних та зарубіжних вчених, зокрема, таких як Г.Є. Богуславський, В.Г. Буткевич, В.Д. Боше, В.А. Василенко, С.А. Войтович, А.О. Гаркуша, І.І. Дюмулен, Д.В. Лініченко, К.Д. Елерман, Д. Пальметер, К. Персон, В.Т. П'ятницький, С.В. Іванова, С.Г. Осика, М.П. Трунк-Федорова, Т.М. Циганкова, В.М. Шумілов та інші. Результати їх наукових пошуків становлять значну базу для дослідження особливостей функціонування механізмів вирішення торгових спорів у СОТ та виокремлення факторів, які впливають на їх ефективність.

Метою статті є дослідження теоретичних та практичних аспектів функціонування процедури розв'язання спорів у рамках СОТ на сучасному етапі її існування; аналіз досвіду участі України у вирішенні таких спорів та формулюванні рекомендацій, що дозволять збільшити ефективність використання нею такого механізму з метою захисту національних економічних інтересів.

Виклад основного матеріалу. Врегулювання торговельних спорів є одним із найважливіших аспектів діяльності СОТ. Процедура вирішення спорів у рамках СОТ врегульована Домовленостями про правила і процедури врегулювання спорів (Understanding on Rules and Procedures Governing the Settlement of Disputes). Основними завданнями процедури вирішення спорів у рамках СОТ є розв'язання спорів; забезпечення захисту та передбачуваності багатосторонньої системи торгівлі; захист взаємних прав та обов'язків; тлумачення положень угод СОТ [2].

Механізм врегулювання торговельних спорів СОТ складається з п'яти послідовних етапів:

1. Проведення двосторонніх консультацій. За наявності відповідних підстав держава-член може звернутися із запитом до держави-порушника щодо проведення консультацій. Якщо консультації не дали результатів, держава також може звернутися до Генерального директора СОТ із проханням про медіацію або про будь-який інший спосіб сприяння вирішенню спору. В іншому випадку держава має право через 60 днів перейти до наступної стадії.

2. Створення Групи експертів. Група експертів (яка за загальним правилом складається з 3 осіб, а за домовленістю сторін – із 5 осіб, що є незалежними від сторін спору (їх національна приналежність є відмінною від сторін спору) та мають широкий різноплановий досвід. Вони аналізують усі факти, обставини справи та роблять свої висновки таким чином, щоб Орган із врегулювання спорів (далі – ОВС) СОТ міг надати свої рекомендації та приписи, за результатами розгляду підготувати звіт та відповідне рішення у справі, має право отримувати всю необхідну інформацію та залучати експертів для отримання відповідей на запитання, що потребують спеціальних знань.

3. Ухвалення ОВС звіту Групи експертів. Робота Групи експертів закінчується фінальним звітом, наданим ОВС, в якому викладені висновки та рекомендації. Звіт має бути ухвалений ОВС протягом 60 днів, якщо ОВС не прийме на основі консенсусу рішення відхилити доповідь, або якщо одна зі сторін не повідомить про своє рішення передати справу до апеляції.

4. Апеляція. У сторін спору є можливість переглянути рішення або рекомендації за допомогою звернення до Апеляційного органу СОТ, що складається з 7 осіб, які призначаються ОВС СОТ строком на 4 роки. Разом із тим, у розгляді однієї справи беруть участь лише по 3 особи. Значені особи мають бути визнаними фахівцями у галузі права, мати досвід у міжнародній торгівлі та бути обізнаними з предметом договору, щодо якого виник спір. Апеляційний розгляд обмежується дослідженням питань права, що порушувалися у звіті Групи експертів. Завдання

цього органу полягає в оцінці правомірності рекомендацій Групи експертів із погляду прецедентів і правил СОТ. Він може скасувати, змінити або підтвердити її висновки і рекомендації. Розгляд завершується рішенням Апеляційного органу, яке є обов'язковим для сторін спору. ОВС СОТ повинен прийняти або відхилити (на основі консенсусу) рішення апеляційного органу протягом місяця.

5. Контроль з боку ОВС СОТ за виконанням рекомендацій. У разі, якщо сторона-відповідач не виконує рекомендації Групи експертів, проти неї можуть бути застосовані різні заходи. Якщо неможливе негайне виконання рекомендацій, то для цього надається розумний період часу. Якщо за цей період рекомендації не виконані, то між сторонами починаються переговори з метою визнання схваленої усіма сторонами компенсації (наприклад, зниження тарифів у сфері особливих інтересів сторони-позивача). Якщо після 20 днів не вдалося дійти згоди щодо компенсації, сторона-позивач може попросити в ОВС рішення ввести відповідні заходи (припинення поступок або зобов'язань) до сторони-відповідача. Співір може завершитися на будь-якій стадії за допомогою процедур примирення і посередництва [3, с. 237–246].

Головна мета механізму вирішення спорів у СОТ полягає в регулюванні розбіжностей за допомогою консультацій, процедур примирення і посередництва, а також із використанням останнього мирного способу вирішення спорів – виконання рекомендацій.

З моменту створення СОТ по теперішній час: 104 із 164 країн-членів брали участь у процедурі врегулювання спорів. Загальна кількість спорів – 509, у тому числі щодо торгівлі товарами – 451, торгівлі послугами – 24 та захисту прав інтелектуальної власності – 34; країни-лідери в якості позивача – США (114 справ), країни ЄС (97 справ), Канада (35 справ); країни-лідери в якості відповідача – США (129 справ), країни ЄС (84 справи), Китайська Народна Республіка (36 справ); шороку середня кількість звернень країн до процедури врегулювання спорів дорівнює 15 [1]. Наведені статистичні дані свідчать про те, що процедура вирішення спорів у рамках СОТ розглядається економічно розвиненими державами як дієвий інструмент захисту національних економічних інтересів. Більш того, участь у такій кількості спорів свідчить про активну позицію урядів відповідних держав, які відстежують порушення власних зовнішньоторговельних інтересів та наявність багатого досвіду у цій сфері, що прямо впливає на ефективність захисту власних інтересів.

Як вже зазначалося, Україна також активно використовує процедуру розв'язання спорів у рамках СОТ. Важливим кроком у цьому напрямі стало прийняття постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку забезпечення захисту прав та інтересів України в торговельно-економічній сфері в рамках Світової організації торгівлі» від 1 червня 2016 р. № 346 [4], згідно з якою в Україні захист прав та інтересів держави в рамках СОТ здійснює Міністерство економічного розвитку і торгівлі України (далі – Мінекономрозвитку). Сам факт прийняття цього документу свідчить про переосмислення Україною можливостей та перспектив використання процедури врегулювання спорів у рамках СОТ.

Інформацію щодо обставин, які можуть стати підставою для подання Україною скарги до СОТ, Мінекономрозвитку може отримати через МЗС від відділів з економічних питань у складі дипломатичних представництв України за кордоном або безпосередньо від експортерів та виробників українських товарів та послуг. У разі отримання інформації щодо порушення торговельних інтересів та прав України та/або дискримінації українських товарів та послуг на території іншої країни-члена СОТ Мінекономрозвитку аналізує таку інформацію. Якщо буде встановлено, що заходи іншої країни-члена організації порушують положення угод СОТ, Мінекономрозвитку готує та надсилає у встановленому

порядку до Секретаріату СОТ запит на проведення консультацій із такою країною в рамках ОВС.

Для розуміння специфіки процедури врегулювання спорів у рамках СОТ особливої уваги заслуговує спір між Україною та Російською Федерацією (далі – РФ) DS499, щодо заходів, які обмежують імпорту товарів для залізниці. Так, 21.10.2015 р. Україною направлено перший запит в ОВС СОТ на проведення консультацій із РФ щодо обмеження імпорту товарів для залізниці (вагонів та рухомого складу, стрілочних переводів, інших комплектуючих), виготовлених в Україні. Зокрема, зазначалося, що в результаті вжиття РФ обмежувальних заходів експорт українських товарів для залізниці до РФ майже зупинений. Так, експорт товарів для залізниці з України в РФ, який у 2013 р. становив 1,7 млрд доларів США, значно скоротився у 2014 р. (600 млн доларів США) до 110 млн доларів США у 2015 р. Урядом РФ було проігноровано звернення України щодо непрозорості, невикорданості та дискримінаційного характеру заборон (оскільки РФ не визнавала сертифікати відповідності продукції, виданих українським виробникам іншими членами Митного союзу та не відправляла службових осіб, які мають здійснювати інспекційний контроль для видачі таких сертифікатів в Україну) стосовно імпорту товарів українського походження (зокрема залізничних вагонів), які неодноразово порушувалися під час засідань Комітету СОТ із технічних бар'єрів у торгівлі, проте питання не вдалось врегулювати.

Україна стверджує, що заходи стосовно обмеження імпорту товарів для залізниці (вагонів та рухомого складу, стрілочних переводів, інших комплектуючих), введені РФ, не узгоджуються зі статтями I: 1, III: 4, X: 3 (а), XI: 1 і XIII: 1 ГАТТ 1994; статтями 2.1, 2.2, 2.5, 5.1.1, 5.1.2, 5.2.1, 5.2.2, 5.2.3, 5.2.5 і 5.2.6 Угоди про технічні бар'єри у торгівлі. На думку України, РФ порушила такі принципи СОТ як режим найбільшого сприяння, національний режим, а також заборона на кількісні обмеження.

Однак, 30.07.2018 р. у своєму рішенні експерти СОТ визнали правомірною відмову РФ від сертифікації української продукції. У своєму рішенні Група експертів зазначила, що безпека в Україні у 2014–2018 рр. відрізнялася від загальної у регіоні, РФ мала підстави не дозволяти виїзд своїх фахівців із сертифікації на українські підприємства, побоюючись за їхню безпеку. В остаточному рішенні зазначалося, що повинен мати місце раціональний підхід до встановлення підстав для забезпечення захисту життя і здоров'я інспекторів, які направляються за кордон, з урахуванням загальної обстановки в державі, на території якої повинні проводитися відповідні інспекції (п. 7.376 Остаточного рішення Групи експертів). Група експертів СОТ також зазначила, що раніше в практиці третейських груп СОТ і Апеляційного органу СОТ визнавалася важливість захисту життя і здоров'я людини.

Разом з тим, Група експертів СОТ частково підтримала позицію України і визнала неправомірними відповідні дії РФ у тих випадках, коли була відсутня необхідність у проведенні очних інспекцій шляхом виїзду на територію підприємств-виробників (стосовно заходів щодо відмови у видачі нових сертифікатів). При цьому, на думку Групи експертів, було можливе проведення заочного дослідження залізничної продукції на відповідність шляхом експертизи тестових зразків і документів.

Стосовно вимог України щодо запровадження РФ систематичних обмежень імпорту залізничної продукції, Група експертів СОТ дійшла висновку про недоведеність цих обставин, адже відповідно до практики ОВС СОТ, систематичність може підтверджуватися застосуванням заходів до суб'єктів економічної діяльності в різноманітних секторах економіки як частини організованого підходу або тим, що дія такого заходу координувалася і виконувалася вищими ешелонами влади (п. 7.947 Остаточного рішення Групи експертів).

Відповідно до практики ОВС СОТ у контексті обґрунтування існування неписаних заходів поріг доведення вкрай високий (п. 7.946 Остаточного рішення Групи експертів). Отже, перед Україною дійсно постало непросте завдання – переконати в обґрунтованості заяви про систематичне обмеження імпорту залізничної продукції з України в РФ, що в свою чергу було тестом на професіоналізм представників нашої держави [7, ст. 285–286].

Згідно з п. 7.302-7.311 доповіді Групи експертів від 12 серпня 2016 р. з огляду на те, що в проханні про створення група експертів ЄС не наводить явне визначення терміну «систематичний захід», Група експертів зверталася до визначень терміну «систематичний» у різних словниках і дійшла наступного висновку:

1. «7.307. З цих визначень випливає, що слово «систематичний» при

вживанні з діяльністю, такою як «застосування» певного тарифного режиму, позначає, що щось відбувається відповідно до системи, плану або організованим підходом».

2. «7.311. У більш загальному сенсі ми вважаємо, що часте

повторення діяльності або повторення на регулярній основі не є саме по собі «систематичною» діяльністю, оскільки воно не обов'язково передбачає діяльність, яка здійснюється відповідно до плану, системи, організованим підходом або зусиллями. Таке повторення може бути випадковим, довільним, невизначеним або непов'язаним, щоб давати неправильне уявлення про припущення систематичності. Виходячи з вищевикладеного, ми вважаємо, що термін «систематичний» у формулюванні Європейського Союзу стосовно «систематичного застосування» або «систематичної зміни мита» не може бути правильно витлумачений як «широко поширений» або «у великій кількості випадків». Ми вважаємо, що він означає, «який чинять відповідно до системи, плану, організованим підходом або зусиллями» [7].

Таким чином, досвід, отриманий у вирішенні спору, явно демонструє, що результат вирішення більшості спорів у рамках СОТ знаходиться у прямій залежності від компетенції та досвіду представників сторін спору.

Слід звернути увагу на той факт, що Група експертів зазначила також, що ситуація між Україною та РФ з 2014 р. є «надзвичайною ситуацією в міжнародних відносинах». У рішенні DS512 «Росія: заходи щодо транзитного переміщення» Група експертів зауважила, що оскаржені заборони транзиту та обмеження були прийняті у 2014 та 2016 роках. Тому Група експертів визнала, що дії РФ об'єктивно прийнятні в умовах надзвичайної ситуації в міжнародних відносинах [6]. Аналіз наведених рішень свідчить про той факт, що за наявності більшого досвіду з практики розгляду спорів в рамках СОТ, безперспективність розгляду справи у СОТ за наявності «надзвичайної ситуації в міжнародних відносинах» та безкарність дії РФ у сфері економічних відносин могли бути передбачені представниками України.

Слід зазначити, що вказані висновки Групи експертів СОТ, не дивлячись на те, що для України вони є більшою мірою програвшими, дають можливість Україні відповідно до власних інтересів у разі такої необхідності застосовувати санкції проти РФ, керуючись визначеними експертами СОТ положеннями щодо наявності «надзвичайних обставин у міжнародних відносинах» відповідно до статті XXI («Виятки з міркувань безпеки») ГАТТ 1994 р.

Враховуючи незадовільний результат та слабку правову аргументацію представників України у спорі DS499, а також з метою забезпечення захисту торгових прав та інтересів України в рамках СОТ і у міжнародно-правових відносинах у майбутньому необхідно шукати оптимальні шляхи для посилення її позицій на міжнародній арені. Зокрема, для виконання вищезазначеної мети існують наступні варіанти:

1) Залучення на державну службу досвідчених та висококваліфікованих економістів, юристів та інших фахівців із метою підготовки їх у галузі міжнародної торгівлі та права СОТ.

Для підготовки відповідного фахівця у галузі міжнародної торгівлі та права СОТ державі необхідно 3 – 5 років. Така підготовка включає проходження дистанційних курсів Секретаріату СОТ із різних торговельних питань для державних службовців та регіональних курсів із специфічних торговельних питань, участь у засіданнях Органів СОТ тощо.

Для вирішення ситуації, що склалася в Україні, потрібно зайнятися підготовкою відповідних кадрів у галузі торговельного права СОТ. Для цього необхідні час та фінансові ресурси.

2) Залучення юридичних радників міжнародних юридичних компаній.

Україна вже має успішний досвід залучення провідних міжнародних юридичних фірм для представлення та захисту інтересів у міжнародних арбітражах, судах іноземної юрисдикції, зокрема у Стокгольмському арбітражі, Вищому суді Лондона, Міжнародному суді ООН тощо.

Водночас український бізнес не готовий платити самостійно за такі послуги, орієнтовна середня вартість яких може скласти від 500 тис. до 5 млн доларів США залежно від юридичної фірми.

3) Приєднання України до Консультативного центру з права СОТ (далі – Центр).

Станом на сьогоднішній день Консультативний центр із права СОТ є базою знань та практик торговельного права, досвідчених і професійних експертів із права СОТ, а також успішно виграних справ у рамках СОТ, до послуг якого вже звернулося 75 країн-членів СОТ. Орієнтовна вартість послуг Центру за юридичне супроводження справи – 100 тис. доларів США.

Метою Центру є надання юридичної підготовки, підтримки та консультацій із питань законодавства СОТ та процедур врегулювання спорів країнам, що розвиваються, зокрема тим з них, що є найменш розвиненими, а також країнам із перехідною економікою. Для реалізації мети Центр надає юридичні поради з питань законодавства СОТ; надає підтримку сторонам та третім сторонам у процедурах врегулювання спорів у рамках СОТ; проводить підготовку урядових службовців із питань законодавства СОТ шляхом проведення семінарів із питань законодавства та юриспруденції СОТ, організації стажування та іншими належними методами.

Враховуючи той факт, що Україна протягом останніх п'яти років почала частіше брати участь у процедурі вирішення спорів у рамках СОТ, економічні результати прийнятих рішень та наявність спорів, що тривають, в яких Україна є стороною (DS 421,423,468 та інших), можна зробити висновок, що раціональним рішенням є приєднання України до Центру. Для досягнення мети необхідно: 1) Мінекономрозвитку разом із МЗС започаткувати переговори щодо приєднання України до Центру, підготувавши та надіславши відповідний запит до Центру; 2) Мінекономрозвитку підготувати і надіслати на погодження до Міністерства юстиції України (далі – Мін'юст) та Міністерства закордонних справ (далі – МЗС): проект Розпорядження Президента України «Про уповноваження Першого віце-прем'єр-міністра – Міністра економічного розвитку і торгівлі України на підписання «Протоколу про приєднання України до Угоди про заснування Консультативного центру з права СОТ»; пояснювальну записку до проекту Розпорядження Президента України; протокол про приєднання України до Угоди про заснування Центру та саму Угоду; пояснювальну записку до Протоколу про приєднання України до Угоди про заснування Центру; 3) Мін'юсту здійснити правову експертизу проекту між-

народного договору щодо його відповідності Конституції та законам України; 4) МЗС здійснити офіційний переклад Протоколу про вступ та Угоди про заснування Центру українською мовою; 5) Мінекономрозвитку разом із МЗС подати до Кабінету Міністрів України пропозиції щодо підписання від імені України Протоколу про приєднання України до Угоди про заснування Центру [9, с. 20–23].

Висновки. Наявність механізму врегулювання міжнародних економічних спорів у рамках СОТ та практики його функціонування дозволяє мінімізувати вплив політичних факторів на остаточне рішення Групи експертів, оскільки в іншому випадку відбудеться дискредитація самого механізму вирішення спорів та СОТ у цілому. Досвід України у вирішенні спорів за допомогою цього механізму свідчить про відносну об'єктивність процедури розгляду спорів у рамках СОТ, яка є дієвим інструментом захисту економічних інтересів держави лише за наявності висококваліфікованих спеціалістів у складі представників конкретної сторони, які ознайомлені з практикою вирішення подібних спорів, знають про наявність автономних понять при розгляді спорів, наприклад, «систематичне застосування заходів», та мають достатньо високу компетенцію з доведення власної позиції і збирання доказової бази. Тому у середньо-

строковій перспективі Україні необхідно звернути увагу на виховання власних спеціалістів у цій сфері, які б могли не лише ефективно захищати інтереси нашої держави у процесі вирішення спорів у рамках СОТ, а й брати участь у прийнятті рішень у сфері економіки, зокрема звертати увагу на економічні аспекти при прийнятті політичних рішень вищим керівництвом держави. Такий підхід дозволив би погоджувати прийняті рішення економічного характеру з практикою розгляду спорів у СОТ, що дозволило б мати впевненість у позитивному результаті у випадку розгляду певного спору за участі України в рамках СОТ.

Слід звернути увагу про можливість держави брати участь у процедурі розв'язання будь-яких спорів у рамках СОТ як третя сторона з метою набуття досвіду з практики захисту інтересів, що також необхідно використовувати нашої державі.

Таким чином, на цьому етапі розвитку нашої держави доцільним є використання послуг Консультативного центру з права СОТ. Україна як країна, що належить до категорії країн, що розвиваються, зможе отримати знижку в розмірі 40% від загальної вартості юридичної підтримки Консультативним центром із права СОТ у процедурах врегулювання спорів СОТ.

ЛІТЕРАТУРА

1. WTO Dispute Settlement / World Trade Organization. URL: https://www.wto.org/english/tratop_e/dispu_e/dispu_by_country_e.htm
2. Домовленість про правила і процедури врегулювання спорів: Міжнародний документ від 15.04.1994 № 981_019. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/981_019.
3. Мальський О.М., Ягольник А.М. «Міжнародне торговельне право»: Навч. посіб. К.: Знання, 2005. 595 с.
3. Про затвердження Порядку забезпечення захисту прав та інтересів України в торговельно-економічній сфері в рамках Світової організації торгівлі: Постанова Кабінету Міністрів України від 1 червня 2016 року № 346. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/346-2016-p>.
4. DS499: Russia – Measures affecting the importation of railway equipment and parts thereof / *World Trade Organization*. URL: https://www.wto.org/english/tratop_e/dispu_e/cases_e/ds499_e.htm.
5. DS512: Russia – Measures Concerning Traffic in Transit / *World Trade Organization*. URL: https://www.wto.org/english/tratop_e/dispu_e/cases_e/ds512_e.htm.
6. Хизунова А.Н., Дорджиева А.О. «Россия и Украина в ВТО: решение по спору о мерах в отношении импорта железнодорожного оборудования и его частей» С. 279–290. *Вестник международного коммерческого арбитража*. URL: http://arbitrationreview.ru/wp-content/uploads/2018/12/vestnik_MKA.pdf.
7. Russia – Tariff Treatment of Certain Agricultural and Manufacturing Products: Report of the Panel (WT/DS485/R) (12 August 2016). URL: (<https://goo.gl/XSQUdh>).
8. Феленюк О., Балдич Н. «Як Україні ефективно захищати свої права та інтереси під час вирішення торговельних суперечок в рамках СОТ?» // Європейський інформаційно-дослідницький центр. 2016. URL: <http://euinfocenter.rada.gov.ua/uploads/documents/29063.pdf>.